

ΝΙΚΟΥ ΜΑΜΑΓΚΑΚΗ

ΕΑΡΙΝΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΡΙΤΣΟΥ

Α΄ ΟΨΗ

- I. ΚΟΠΑΞΕ ΑΓΑΠΗΜΕΝΗ (Τάσης Χριστογιαννόπουλος)
- II. ΑΚΟΥ ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΡΑ (Μπέσι Μάλφα/Τάσης Χριστογιαννόπουλος)
- III. ΒΗΜΑΤΙΖΕΙΣ (Τάσης Χριστογιαννόπουλος)
- IV. ΚΟΒΟΝΤΑΣ ΧΑΜΟΜΗΛΙΑ (Τάσης Χριστογιαννόπουλος)
- V. ΤΟ ΚΟΡΜΙ ΣΟΥ ΓΥΜΝΟ (Τάσης Χριστογιαννόπουλος)
- VI. ΤΟΣΟ ΒΑΘΥΣ (Τάσης Χριστογιαννόπουλος)
- VII. ΤΡΑΓΟΥΔΑΜΕ (Τάσης Χριστογιαννόπουλος)

Β΄ ΟΨΗ

- I. ΤΟΣΟ ΦΙΩΧΟΣ (Τάσης Χριστογιαννόπουλος/Μπέσι Μάλφα)
- II. ΓΙΑ ΣΕΝΑ (Τάσης Χριστογιαννόπουλος)
- III. ΚΡΥΩΝΕΙΣ (Τάσης Χριστογιαννόπουλος)
- IV. ΑΓΑΠΗ (Τάσης Χριστογιαννόπουλος)
- V. ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟΝ ΚΑΘΡΕΦΤΗ (Μπέσι Μάλφα)
- VI. ΝΑΤΟΣ Ο ΗΛΙΟΣ (Τάσης Χριστογιαννόπουλος)

ΕΝΟΡΧΗΣΤΡΩΣΗ/ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ

ΝΙΚΟΣ ΜΑΜΑΓΚΑΚΗΣ

Στα Α1, Α4, Α7, Β2, Β4, Β6

Β΄ φωνή η Αντιγόνη Κερεντζή

(ΚΙΘΑΡΑ: ΕΛΕΝΑ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ)

ΕΑΡΙΝΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ: Μια σουίτα τραγουδιών και ανακρουσμάτων. Η πρώτη μου επαφή με το πιο ερωτικό, κατά τη γνώμη μου ποίημα της νεοελληνικής ποίησης, έγινε το 1972. Τότε άρχισα να συνθέτω το έργο και μετά από μια μεγάλη ανάπαυλα, τελείωσε τους τελευταίους έξι αυτούς μήνες, δουλεύοντας σχεδόν εξαντλητικά. Από το όλον ποίημα του Γιάννη Ρίτσου, κορφολόγησα τους στίχους αυτούς, που κατά τη γνώμη μου ανταποκρίνονται περισσότερο στις τωρινές συνθετικές μου προτιμήσεις. Η μελωδική και ρυθμική παράμετρος προέκυψαν απ' την άνεση εκφορά του λόγου (σωστή προσωδία-τονισμοί-πολυμελίσματα-ρετσιτατιβικά αποσπάσματα έως και μεγαλόστομα εξαγγελτικά μελωδικά σχήματα). Η μουσική συνοδεία (αρμονική παράμετρος-αντιστικτική) προέκυψε από τη σύνθεση και την εκμετάλλευση της κιθάρας και της σπουδαίας κιθαρίστριας Ελενας Παπανδρέου και που δεν έχει απλώς συνοδευτικό χαρακτήρα, αλλά είναι ένα αυτόνομο μουσικό συμβάν παράλληλο προς το έργο, ενό το κείμενο εγχόρδων παίζει ένα ρόλο εντελώς διακοσμητικό. Για τους ερμηνευτές, Τάση Χριστογιαννόπουλο και Μπέσι Μάλφα, θα ήθελα να πω (και επειδή το έργο είναι κατεξοχήν για ανδρική φωνή), ότι ο πρωτοεμφανιζόμενος Τάσης Χριστογιαννόπουλος αναδεικνύεται ένας τραγουδιστής εξαιρετικής ενσυναίσθησης με μεγάλες ερμηνευτικές ικανότητες, χωρίς βέβαια να παραγνωρίζω το ωραίο timbre της Μπέσι Μάλφα. Ιδιαίτερες ευχαριστίες θα ήθελα να απευθύνω στον Δημήτρη Ξενικάκη, για την άποψη ηχογράφηση και στον Βάιο Ζητινοπούλη, μαθητή και δάσκαλό μου στα MIDI, για την βοήθειά του. Ακόμα θα ήθελα να ευχαριστήσω ξεχωριστά την εταιρία ΛΥΡΑ, για την προσήλωσή της στην ποιοτική ελληνική μουσική.

ΝΙΚΟΣ ΜΑΜΑΓΚΑΚΗΣ

ΚΟΥΙΝΤΕΤΟ ΕΓΧΟΡΔΩΝ

1ο Βιολί: ΒΡΑΣΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΒΟΡΙΑΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

Βιόλα: ΚΩΣΤΑΣ ΚΙΝΔΥΝΗΣ

Τσίτα: ΣΤΕΛΙΟΣ ΤΑΧΙΑΤΗΣ

Κοντραμπάσο: ΚΑΠΟΓΙΑΝΝΗΣ ΤΑΚΗΣ

Το έργο ηχογραφήθηκε στον Μάνο Χατζιδάκι

Studio: ΘΗΤΑ

Ηγούμενος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΞΕΝΙΚΑΚΗΣ

Φωτογραφίες: ΜΑΡΙΑΕΝΑ ΣΤΑΦΥΛΙΔΟΥ

Επιμέλεια εξωφύλλου: ΑΡΓΥΡΩ ΣΥΡΙΠΤΑ

Χαράκι: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ G.P.I.

AI. ΚΟΙΤΑΞΕ ΑΓΑΠΗΜΕΝΗ

Κοίταξε αγαπημένη πως σε κοιτάζουν
τα λυπημένα χέρια μου σα δυο παιδιά ορφανά
που κλαίγαν μες στο βράδυ χωρίς φωμί
και κοιμηθήκαν τρέμοντας πάνω στο χιόνι.
Κρατούσαν ένα λουλούδι σιωπηλό
και παίζαν τρυφερά κι αδέξια στους ραγισμένους
δρόμους.

Στέκω απ' έξω στο ψύχος δειλός και κοιτώ τα
μεγάλα παράθυρα
τα φωτισμένα ρόδα και τα κρύσταλλα
κι όλο λέω να κινησω να φύγω προς τη γνώριμη
νύχτα

κι όλο λέω να 'ρθω κι όλο στέκω

έξω απ' τη θύρα σου αγαπημένη.

Είχα κλείσει τα μάτια

για ν' ατενίζω το φως. Τυφλός.

Είχα κόψει τη φλόγα για ν' αναπνέω.

Τις νύχτες αφουγκραζόμουν τους θρόους της σιγής

κι ήρθες εσύ (δix)

Αγαπημένη οι αιώνες προετοίμαζαν

αυτή τη στιγμή γιά να χαρεί η αιωνιότητα

ακέραιο το λαμπρό της πρόσωπο μες στον

καθρέπτη του φίλιού μας.

Αγαπημένη μέσα στο βλέμμα σου ηχούν
κάτι μικρές φυσαρμόνικες από κείνες που παίζουν
τα πολύ εύθιμα παιδιά στις εαρινές εξοχές.

Αγαπημένη εσύ μούφερεις
τον καινούργιο καιρό το φως της αυγής
και το αίμα μου.

Αγαπημένη,
γεύομαι στα χείλη σου την πρασινάδα της εξοχής
και τους θρούλους της θάλασσας. Η ζέστα του
κορμιού σου
με ντύνει τον ήλιο.

IV. ΚΟΒΟΝΤΑΣ ΧΑΜΟΜΗΛΙΑ

Αγαπημένη κόβοντας χαμομήλια
και βλέποντας τη θάλασσα θα ξαναπούμε
την παιδική μας δέηση μαζί με τα πουλιά και με
τα φύλλα

Κι από βαθιά κι από μακριά τα σήμαντρα των
παιδικών εκκλησιών
θα τραγουδούν το τραγούδι της τρυφερής Ναζαρέτ
πάνω απ' τους πράσινους κάμπους ήμουν γυμνός
όταν εχτύπησα
τη θύρα του κοιτώνα σου. Λουσμένος τα φέγγη
της προσδοκίας μιας ακέριας ζωής.

VI. ΤΟΣΟ ΒΑΘΥΣ

Τόσο βαθύς κι ωραίος τόσο μεγάλος έγινα
απ' την αγάπη σου που δε δύνεσαι πια
να μ' αγκαλιάσεις. Αγαπημένη
έλα να μοιραστούμε τα δώρα που μούφερεις.
Κλείνω τα βλέφαρα κάτω απ' την ήρεμη νύχτα
κι ακούω να κελαϊδούν μυριάδες άστρα εκεί όπου
σύρθηκαν τα δάχτυλά σου
πάνω στη σάρκα μου. Είμαι ο έναστρος ουρανός
του θέρους. Έξω απ' τα χέρια μας
δεν είναι τίποτα. Τίποτα.
Μες απ' το βλέμμα σου αγαπημένη
κοιτάω τον κόσμο. Δεν ξέρω πια να τραγουδώ
Σου ανήκω. Η ζωή μου ανήκει.

VII. ΤΡΑΓΟΥΔΑΜΕ

Ρόδινες ώρες ρόδινες σπόρες.
Γελά ο καιρός γελάει κυλάει ρυάκι υγείας

Η πλήρωση έφτασε. Δε μένει τίποτ' άλλο.
Τύλιξέ με. Φοβούμαι αγαπημένη.

II. ΑΚΟΥ ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΡΑ

Άκου τα σήμαντρα των εξοχικών εκκλησιών.

Φτάνουν από πολύ μακριά από πολύ βαθιά.

Απ' τα χείλη των παιδιών απ' την άγνοια των
χειλιδιών

απ' τις άσπρες αυλές της Κυριακής απ' τ'

αγιοκλήματα και τους

περιστερώνες των ταπεινών σπιτιών, Αγαπημένη.

Άκου τα σήμαντρα των εαρινών εκκλησιών. Είναι
οι εκκλησίες

που δε γνώρισαν τη σταύρωση και την ανάσταση.

III. ΒΗΜΑΤΙΖΕΙΣ

Αγαπημένη βηματίζεις

μέσα στα σκοτισμένα δώματά μου μ' ένα πλατύ

ανοιξιάτικο φόρεμα

που ειωδιάζει πράσινα φύλλα φρεσκοπλυμένο

ουρανό

και φτερά γλάρων πάνω από θάλασσα πρωινή

Πως μπορεί η γη να κρατήσει στα χέρια της
τόση ευτυχία; Απόψε η νύχτα στάθηκε
ανάμεσα στην επαφή μας. Ριγείς αγαπημένη
περιβλημένη τ' αργυρό ψύχος της σεληνης.

Έντρομο πουλί το φιλί μας

νωπό ακόμη ρωτάει:

Αγάπη γιατί ήρθες; Αν φύγεις αγάπη;

V. ΤΟ ΚΟΡΜΙ ΣΟΥ ΓΥΜΝΟ

Το κορμί σου γυμνό το κορμί σου

ολόγυμνο καρφωμένο στην καρδιά της νύχτας

Τυλιγμένος εγώ το κορμί σου γυμνός

δίχως άνθος φωνή και τραγούδι. Η αγάπη

πιο μεγάλη απ' τη σιωπή

γεφυρώνει το Θεό με τον άνθρωπο και γεμίζει το

απέραντο χάσμα

με φτερά και λουλούδια. Γονατισμένος

προσεύχομαι

Θεέ μου Θεέ μου η αγάπη μούγε λείπει

για να χαρώ και να νοήσω το μεγαλείο σου.

Αγαπημένη όλη ψυχή μου τρέμει

φύλλωμα ευγνωμοσύνης. Μέσα σου σφαδάζει

όλη η ζωή κι όλος ο θάνατος. Κλείνω τα μάτια

Ζω κι αγαπώ.

ανάμεσα σε ροδοδάφνες. Ακούμε τις φωνές των
παιδιών
που λούζονται στον ήλιο και στη θάλασσα.
Εμείς ασφαλισμένοι μέσα στο γήινο ρίγος μας
Δεν είναι φόβος μήτε φθόνος.
Απλώνουμε τα χέρια μας στον ήλιο
και τραγουδάμε. Πως αγαπούμε
τα ερωτικά κορμιά μας. Κάθε πουλί
που βουτάει στο γαλάζιο. Αγαπούμε
τον ουρανό και τη γη τους ανθρώπους και τα ζώα
τά ερπετά και τα έντομα. Είμαστε κ' εμείς
όλα μαζί κι ο ουρανός κ' η γη.
Βέβαιοι πράοι κι αγαθοί μες στη χαρά μας
χαϊδεύουμε όλα τα πλάσματα του κόσμου.
Σφίγγω το χέρι σου. Τι μου λείπει.
για να μισήσω τη ζωή;
Χαρά χαρά.
Δε μας νοιάζει τι θ' αφήσει το φιλί μας
μες στο χρόνο και στο τραγούδι.

ΒΙ. ΤΟΣΟ ΦΤΩΧΟΣ

Τόσο φτωχός ήμουν Αγάπη τόσο φτωχός που δεν είχα στην παλάμη ένα χάδι για ν' αγοράσω τις ώρες μου ώριμος απ' την καρδιά και την αγρύπνια αξιώθηκα τον ερχομό σου. Εάν δεν είχες έλθει Αγάπη τι θ' απαντούσα στο Θεό όταν μια νύχτα κάτω από τους πυρσούς των άστρων θα με ρωτούσε πως όργωσα το κόκκινο χώμα πως ξόδεσα τους σπόρους των ανθών που μου εμπιστεύτηκε; αφήσέ με να κλάψω στα γόνατά σου μες στην ευεργεσία του χαιδιού σου. Πλάθοντας άνθη ανέφελα λησμόνησα να ζήσω. Πίσω απ' των βιβλίων τα κάγκελα φυλάκισα τα ρόδινα των ημερών μου πρόσωπα. Έξω η θάλασσα και ο ουρανός. Μέσα η καθηλωμένη μορφή τα κενά χέρια. Οι πεθαμένες μου ημέρες δεν είχαν πεθάνει. Πίσω από την κλεισμένη θύρα

σιωπηλές καθώς ανέραστα κορίτσια σε προσμέναν.

II. ΓΙΑ ΣΕΝΑ

Για σένα Αγάπη ετοίμασα τα πάντα κι αν έμαθα να τραγουδω τόσο γλυκά ήταν γιατί στην ίδια τη φωνή μου ζητούσα να 'βρω τα ίχνη των βημάτων μου φζητούσα να φιλήσω μονάχα και*τη σκόνη του ίσκιου σου ω, Αγάπη! Εσένα περιμένοντας γέμισα τους κήπους μου με λευκούς κρίνους για να βυθίζεις τις κνήμες σου αυτά τα βράδια τ' αργυρά που η σελήνη ραντίζει με δρόσο τη φιλιντισένα υψωμένη μορφή σου ζητώντας με σφιγμένα δάχτυλα τον ήλιο που έφευγε χλωμός πάνω απ' τις παγωμένες λίμνες εσένα ζητούσα ω, Αγάπη! Ζητώντας το Θεό ζητούσα εσένα. Κι αγρυπνούσα ακούγοντας το βήμα σου να γεμίζει τραγούδι τη καρδιά του κόσμου και την καρδιά μου (δics)

III. ΚΡΥΩΝΕΙΣ

Αγαπημένη κρυώνεις; Τα φύλλα θρόισαν. Τυλίγεις το γυμνό σου τράχηλο με την εσάρπα μιας χλωμής ανταύγειας και προσηλώνεσαι στους βυθούς. Η σιωπή κατεσπαρμένη δακρύζει τα μαλλιά σου. Πού 'ναι τα λόγια μας κ' οι αυγινές μας υποσχέσεις Η αφή μας κουρασμένη κοιμάται δίχως όνειρο κι ούτε μια πρόφαση μας μένει. Ακούμε τη σιωπή να βηματίζει λαθραία κι αδέξια στο εξατμισμένο δώμα ν' αγγίζει τα σκονισμένα έπιπλα που δε θέλουν πια να ενθουμούνται να ερευνά τις ανοιχτές ντουλάπες όπου πεθαίνουν σκοτεινά τ' άνθηνα ενδύματα των εαρινών μας όρθρων. Η σιωπή φωνάζει πιο βαθιά η σιωπή προδίδει τα λόγια μας. Ράκη στίχων ανεμίζονται στις ρωγμές των φιλιών μας — μια σημαία πάνω απ' το θάνατο. Ο αποχωρισμός πλησιάζει. Όχι. Όχι. Δε θέλω να φύγω. Κράτησέ με. Φοβούμαι σιμά σου κι όμως αγαπώ το δέος μου

VI. ΑΓΑΠΗ

Αγάπη αγάπη δε μούγες φέρει εμένα μητ' ένα ψίχουλο φωτός για να δειπνήσω. Νήστης γυμνός και αδάκρυτος περιφερόμουν στα όρη και τ' ανένδοτα μάτια μου στύλωνα στους ουρανούς γυρεύοντας την αμοιβή μου απ' τη σιωπή και το τραγούδι. Τα τρυφερά λυκόφωτα οι πράες καμπύλες των βουνών και τα λαμπρά βράδια του θέρους με ρωτούσανε που είσαι ω, Αγάπη! Μα εγώ δεν είχα τι ν' αποκριθώ κ' έφευγα σιωπηλός ρίχνοντας χάμο τη μορφή μου για να καλύψω της ταπεινώσής μου. Τι ν' απαντήσω Αγάπη; και δρασιλούσα το κατώφλι τίναζα τα κατάμαυρα μαλλιά μου μες στο φως και τραγουδούσα πλατιά στους ανέμους το τραγούδι του «αδέσμευτου». Πειστωμένος χλωμός και ακατάδεχτος κοιτούσα τον κόσμο και κραύγαζα: «Δεν έχω τίποτα

δικά μου είναι τα πάντα».

Κι όμως μια παιδική φωνή επίμονα έκλαιγε βαθιά μου γιατί δεν είχες έλθει Αγάπη. Τι νύχτες του έαρος μια λυπημένη ανταύγεια σερνόταν στην απέραντη ψυχή μου γιατί αργούσες νάρθεις Αγάπη. Γι' αυτό κι οι πιο λαμπροί μου στίχοι είχαν κρυμμένο στην καρδιά ενός λυγμού το τρεμοσάλεμα γιατί έλειπες απ' την καρδιά μου. Αγάπη.

V. ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟΝ ΚΑΘΡΕΦΤΗ

Μπροστά στον καθρέφτη μας η σκιά χτενίζει την πένθημη κόμη της. Πόσους μήνες κοιμηθήκαμε. Ξεχασμένοι ξεχαστήκαμε σ' ένα θάμβος πυκνό από νύχτα κι από ήλιο. Δεν κλαίω γιατί ο ύπνος μ' αρνήθηκε. Πίσω απ' τον κήπο μας υπάρχουν κι άλλοι κήποι. Λίγο πιο κάτω η θάλασσα θαμπή ξεδιπλώνει τα ρίγη Έρχεται η νύχτα. Μια σιωπηλή αστραπή ρυτιδώνει χαμηλά τον ορίζοντα. Παντού σαλεύουν αποχαιρετισμών μαντήλια. Ακούμε το βήμα της ομίχλης στους έρημους δρόμους. Φεύγει το θέρος μα το τραγούδι μένει.

Όμως εσύ που δεν έχεις φωνή που θα σταθείς ν' απαγγιάσεις; Πως θα σμιζεις το φως με το χώμα;

VI. ΝΑΤΟΣ Ο ΗΑΙΟΣ

Νάτος ο ήλιος πάνω απ' τις μπρούτζινες πολιτείες πάνω απ' τους πράσινους αγρούς μες στην καρδιά μας. Άνοιξε τα παράθυρα να μπει το φως η ατίθαση ριπή του ανέμου Λύσε τα χέρια. Άνοιξε τα παράθυρα να δεις το σύμπαν ανθισμένο — να μάθεις να χαμογελάς. Ύψωσε τα ματάκλαδα. Αστράφτει ο κόσμος έξω απ' τη λύπη σου φως κ' αίμα τραγούδι και σιωπή. Καλοί μου άνθρωποι πως μπορείτε να σκύβετε ακόμη; Πως μπορείτε να μη χαμογελάτε; Νίβομαι στο φως βγαίνω στον εξώστη γυμνός ν' αναπνέω βαθιά τον αιώνιο αγέρα με τ' αδρά μύρα του νοτισμένου δάσους με την αλμύρα της απέραντης θάλασσας. Αστράφτει ο κόσμος ακούρατος. Κοιτάχτε.